

ישיבת בני"ע "גבעת שמואל"

מידעון

בס"ד, ערב ר"ח מר חשוון תשפ"ה, פרשת נח

דברי פתיחה

הרב שרגא פרוכטר, ראש הישיבה

בני עקיבא
רש"ר חינוך

שלום רב להורים,

ולבני הישיבה היקרים מאוד.

מה שלומכם ??

ב"ה פתחנו לאחר החגים בעוצמה רבה, והבנים היקרים לומדים במרץ רב.

מה היה השבוע בישיבה ???

חנוכת כותל הקדושים בישיבה. במסגרת אירועי יום האבל הלאומי שצוין השבוע בישיבה, חנכנו באופן רשמי את קיר הזיכרון החדש לנופלי הישיבה מיום היווסדה של המכינה עד היום. בהסרת הלוט זכינו לכבד את מר יעקב לוינגר- מקים ומנהל המכינה מעל שלושים שנה. מר לוינגר

נשא דברים בפני התלמידים והתרגש כשסיפר את סיפורם של חלק מהתלמידים והמורים שפלו במערכות ישראל. בטקס השתתף גם סא"ל אפרים תהילה - מפקד יחידת אגוז לשעבר ואבא של תלמיד שהשתתף בקרבות הגבורה בשמחת תורה ובקרבות נוספים במלחמת חרבות ברזל, אע"פ שלא היה משובץ לתפקיד פיקודי באותה העת. סא"ל תהילה עודד וחיזק אותנו בביטחוננו ובאמונתנו ובהסבר העמוק על החתירה לניצחון של חיילי צה"ל ועם ישראל.

ביום רביעי ציינו בישיבה את יום האבל הלאומי על חללי מלחמות ישראל במשך שנות הישיבה. לאחר חנוכת קיר הזיכרון התכנסנו באודיטוריום לטקס מרשים בליווי קטעי נגינה, מצגות ופרקי זיכרון. נשאו דברים-

ראש הישיבה הרב שרגא פרוכטר, יו"ר ועד ההורים מר ינקי אברמוביץ', הר"מ עמיחי זונטאג- שניצל בקרב הקשה באל- בורג' וסיפר על הקרב ו- 21 חבריו שנפלו בקרב זה. השיחה הייתה מלווה בליווי מצגת מדהימה. אורח הכבוד ביום זה היה גם ר' עמיחי שינדלר חבר הגרעין התורני בכרם שלום שנפצע אנושות בקרבות שמחת תורה (אחיו נהרג בפיגוע לפני מספר שנים). הרב עמיחי תיאר לתלמידים את הקרבות והאירועים שעבר בשמחת תורה ואת תהליך השיקום מעורר ההשראה

שעובר. יישר כוח גדול למארגני הטקס המיוחד והמרגש – הרב משה מלר, הרב ספי וייל ומורה המוסיקה קובי.

נכנסים לשגרת לימודים. ביום ראשון לאחר שמחת תורה חזרנו מחופשת סוכות לתקופת לימודים חשובה ורצופה. תקופה משמעותית של לימודים רציניים למעט שבוע חג בחנוכה ושבוע שבו לא יהיו מבחנים – בחודש ארגון. זה הזמן לשנס מותניים וללמוד ברצינות. **מבקש**

מאד למעט ככל הניתן בשחרורים. הלימודים בחצי השנה הקרובה חשובים מאוד. זמן הסתיו והחורף הם התקופות המשמעותיות ביותר של שנת הלימודים. זמן ללמוד ולהתקדם, לצבור ידע, לרכוש מיומנויות ולגדול בתורה.

תפילות. תפילה בשחרית בישיבה, מנחה וערבית הם בסיס החיים בישיבה. הבנים נדרשים להגיע לתפילת שחרית בשעה 7:35 מצוידים בסידור אישי, תפילין וטלית (לנוהגים). נושא התפילה בבית הכנסת במניין ובזמן זוכה להתייחסות ללא הפסקה- התייחסות לימודית ערכית וכשצריך גם משמעתית. החל מראשית השבוע אנו מתפללים תפילת ערבית בשעה 17:30. נקפיד על עמידה בכל הדרישות בנושא זה.

מאות תלמידי ישיבת בני עקיבא גבעת שמואל השתתפו בהקפות שניות עם פצוני צה"ל בבית החולים שיבא תל השומר, במטרה להעלות חיוכים על פניהם.

תודה רבה לתלמידים וההורים שבאו להשתתף בהקפות השניות בבית החולים תל השומר.

השנה נטלו חלק בהקפות ובשמחה מספר גדול מאד של חולים ובני משפחותיהם. היה מרומם, מרגש וחשוב מאד.

יישר כוח גדול לראש הישיבה ולצוות על המפעל החשוב הזה שמתנהל כבר קרוב ל-25 שנה.

שבת ישיבה פרשת נוח, לבני ט' בנחלים. שבתות ישיבה הם אחד משיאי הפעילות החברתית בישיבה. זמן איכות יקר שבו שובתים המחנכים וראש הישיבה עם הבנים. בשבת עוסקים בערכי נצח, שומעים שיחות משמעותיות, מתפללים בצוותא את תפילות השבת, שותפים בעונג שבת ובגיבוש המחזור.

3

ועתה לפרשת נח - פרשת נח עוסקת בנושא השתדלות.

רבים שואלים – מדוע היה צריך נח לבנות תיבה על מנת להציל את המין האנושי ואת בעלי החיים שמהם ייבנה העולם שלאחר המבול ?? ה' יתב' היה יכול לעשות נס ולהשאירם בחיים למרות השמדת העולם במבול, מבלי להטריח את נח לבנות את התיבה במשך 120 שנה. ויותר מכך, היעלה על הדעת שתיבת נח שגודלה היה בסך הכול 150 מ' אורך, 25 מ' רוחב ו-15 מ' גובה, הייתה יכולה להכיל את נח ומשפחתו, את כל בעלי החיים, את האוכל והפסולת ואת כל מה שנצרך לקיומם בתיבה במשך שנה תמימה, הדבר ממש לא ייתכן בתיבה קטנה כל כך. ברור שהיה פה נס שהחזיק המעט את המרובה, ואם כך אנו חוזרים לשאלתנו הראשונה – אם כבר קיים נס, שיהיה נס משמעותי יותר- שנח לא יעשה תיבה, לא יטרח וישתדל בבניית התיבה וה' יעשה מבול ויציל מתוך המבול את כל אלה שנצרכים לבניית העולם שלאחר המבול ללא תיבה ???

אלא לומדים מכאן יסוד חשוב ביותר ביהדות – האחריות מוטלת על האדם להשתדל, להתאמץ ולעשות, עד שיעשה כל מה שבידו בדרך הטבע לעשות, ורק לאחר שהשלים האדם את תפקידו ועשה את המקסימום, רק אז ה' יתב' יתערב ה' ויעשה נס.

יסוד גדול – אנחנו - בני האדם צריכים לנהל את החיים בהשתדלות ובעשייה מתמדת. אנו לא יכולים לחיות בתקווה לניסים מהשמיים, לא בחיים הרוחניים ולא בחיים הגשמיים, לא בחיי היחיד ולא בחי המשפחה והציבור, אלא אנחנו נעשה את שלנו וה' יתב' ישלח לנו ברכה והצלחה בכל מעשי ידינו ואם יהיה צריך ה' ימשיך לסייע מלמעלה בעזרת ניסים.

ועתה נעיין בפרט מסויים בפרשה.

נח שהתורה מעידה עליו בסוף פרשת בראשית- "ונח מצא חן בעיני ה'".
ה' בוחר להציל את נח ודורו מפני המבול הקרב ובא.

מידת צדיקותו? ".....איש צדיק תמים היה בדורותיו", פשוט אדם ירא שמיים.

אך, כשאנו רואים את רש"י, הוא מציין "שיש שדורשים את נח לשבח ויש דורשים אותו לגנאי", ואז מתעוררת השאלה – מה פתאום גנאי? למה, הרי התורה מעידה עליו שהוא איש צדיק ותמים ומוצא חן בעיני ה', אז למה לראות באדם זה דווקא את הדברים השליליים?

והשאלה העיקרית היא – **מהו המסר שאנו יכולים ללמוד מעניין זה???**
ע"כ אכתוב מספר מילים.

"אלה תולדות נח...."

ידועים דברי רש"י על פסוק זה: **"יש מרבתינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש דורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום"**.

רש"י בדבריו התכוון לדברי הגמרא במסכת סנהדרין דף ק"ט, אך אם נעמיק במה שנאמר שם נמצא שם נוסח אחר: ".....א"ר יוחנן בדורותיו ולא בדורות אחרים, וריש לקיש אמר בדורותיו וכ"ש בדורות אחרים". הגמרא בכלל לא מזכירה את החילוק של דור הצדיקים ולא את דורו של אברהם (כפי שרש"י חילק בדרשתו).

אלא ייתכן לומר – שרש"י טוען שאין מחלוקת בדברי ר' יוחנן וריש לקיש, אלא – אילו היה נח חי בדור של צדיקים היה צדיק יותר, כי בחברת הצדיקים נח היה מגיע לרמות תורניות הרבה יותר גבוהות, אך אם נח היה בדורו של אברהם – לא היה נח נחשב לכלום.

אך כאן מתעוררת קושיה – איך ניתן לומר על נח שאם היה בדורו של אברהם אבינו הוא לא היה נחשב לכלום, הרי נח ניצל ממי המבול הגועשים, ואיך בכלל ניתן לערער על צדקותו של נח???

אלא רש"י רוצה לחדש כאן חידוש עצום : נח אמנם היה צדיק תמים, אך הוא היה צדיק לעצמו ולא הרגיש בכלל אחריות כלפי הדור שלו.

5

נוכל לראות זאת במאמר חז"ל כפי שמובא במדרש ילקוט שמעוני :

"ת"ר, מה השיב ה' לנח, כשיצא מן התיבה וראה את העולם חרב, התחיל לבכות ואמר : ריבונו של עולם, נקראת רחום, היה לך לרחם על בריותיך ! השיב ה' לנח : רועה שוטה, מדוע אמרת זאת עכשיו, היה לך לומר זאת בזמן שאמרתי לך : "ואני הנני מביא מבול", וכאשר שמעת שתינצל אתה בתיבה לא עלתה בליבך רעתו של עולם ? (הסבר המדרש - מדוע נעלמת כששמעת את הבשורה על המבול, האם היה אכפת לך בכלל...) כיוון שראה נח כן (שה' כועס עליו), מייד הקריב עולה וקורבנות".

יש הרוצים לומר שמשום כך נאמר אחרי המבול "וישאר אך נח" - כלומר לפני המבול היה נח "איש צדיק תמים", אבל לאחר המבול "וישאר אך (רק) נח" (ללא המילים צדיק תמים, היות והוא דאג רק לעצמו ולא ליתר האנשים בדורו). המדרשים קוראים לנח - "צדיק פרווה", שהשפיע בכיסוי פרווה רק על עצמו ובני ביתו, ובכלל לא עניין אותו הסביבה שלו.

"אור החיים" הקדוש כותב בפירושו בפרשתנו - "אלה תולדות נח, נח.....", תולדות נח היו לנח בלבד, ולא עניין אותו מה קורה בחוץ. בסופה של פרשת נח מסופר על לידתו של אברהם אבינו שבמעשיו ודמותו יעסקו הפרשות הבאות. הנהגתו של אברהם אבינו הייתה שונה מאוד מהנהגתו של נח.

כשה' גזר גזירה להפוך את סדום, אברהם חיפש אפילו צדיק אחד שמא בזכותו תשתנה הגזירה, ואברהם יצא בטענה כלפי ה' "השופט כל הארץ לא יעשה משפט" ? (אברהם משתדל מאוד להפוך את הגזירה של ה' הפיכת סדום). אברהם אבינו הולך ממקום למקום כדי לפרסם את שם ה' בעולם. חשוב מאוד לאברהם להגן על בני דורו.

כידוע לכם בני יקרים - אנו מיוחסים אחר אברהם אבינו, מפני שלעמנו - עם ישראל, ישנה תכונה אחת שאין לשום עם אחר, והיא הערבות ההדדית אחד לשני, כפי שנאמר "כל ישראל ערבים זה לזה".

לכל אחד מעם ישראל יש חובות כלפי הזולת, וזו התכונה שהורי אברהם אבינו לעם ישראל. על פי פרוש זה ניתן לבאר בעומק וביופי פסוק נוסף.

נאמר בפסוק "ויחל נח איש האדמה" (פרק ט' - כ').

במדרש נאמר : "אמר ר' ברכיה - חביב משה מנח, נח משנקרא איש צדיק נקרא=(בהמשך הפרשה) איש האדמה, משה משנקרא איש מצרי נקרא=(בהמשך התורה) איש האלוקים".

נח בתחילת דרכו נקרא "איש צדיק תמים" ולבסוף ירד מדרגתו ונקרא איש האדמה. לעומתו משה נקרא בתחילה איש מצרי, ולבסוף העלה והגיע לדרגת "איש האלוקים".

מבאר המשך - חכמה (ר' ישראל מאיר מדווינסק), שיש שתי דרכים בעבודת ה': דרך האחת היא - שהאדם מייחד רק את עצמו לעבוד את הבורא (ולא אכפת לו מהאחרים), לעומתו - השני עוסק הרבה בצרכי ציבור ומבטל את עצמו עבור הכלל.

היינו יכולים לחשוב שהראשון שדואג רק לעצמו יעלה מעלה מעלה, ואילו השני שעוסק בכלל ודואג לכלל ירד מדרגתו, בא המדרש ומחדש חידוש עצום - נח שהתרחק מבני דורו כדי שלא יושפע מהם, אמנם בתחילת דרכו היה נקרא "איש צדיק תמים" והיה בדרגה רוחנית גבוהה מאוד, אך בדרכו שדאג רק לעצמו ירד מטה מטה ונקרא לבסוף - איש האדמה.

לעומתו משה רבנו שבתחילת דרכו עשה מעשה קשה של הריגת האיש המצרי (פרשת שמות) ונאלץ לגלות נקרא איש מצרי, אך היות ועשה כן במסירות נפש עבור ישראל, זכה להתעלות מעלה מעלה והגיע לתכלית השלמות ונקרא לבסוף איש האלוקים.

הדברים הללו כ"כ חשובים בתקופה זו של המלחמה, שכולנו צריכים להיות איכפתניקים כלפי הזולת. לעזור, לתמוך ואפילו במילים טובות. השבוע האחרון היה קשה מאוד, מעל 15 חיילים ואזרחים נהרגו השבוע מהתקיפות של הרשעים. כל אחד מכיר משפחה או קרובי משפחה של חללי ופצועי צה"ל. זה הזמן להושיט יד לחבר ולא לדאוג רק לעצמנו. שנמשיך אי"ה להיות איכפתניק מהחבר, מהחברה, ובע"ה בזכות הדאגה לאחרים נעלה מעלה מעלה.

שבת שלום ומבורך

אוהבכם ומוקירכם מאוד, בשורות טובות לכולנו

שרגא פרוכטר - ראש הישיבה

מידעון שנשלח מידי שבוע:

היות ואנו נמצאים בתחילת ספר בראשית, אני מבקש מאוד להקפיד בארוחות שבת שהבנים יאמרו את דבר התורה מתוך מידעון זה. אני משתדל מאוד שבכל דף יהיה מסר חינוכי וכדאי מאוד לפתוח דיון/ אמירה..... לגבי המסר שנלמד מהפרשה.

אשמח שתכניסו את אמירת דבר התורה בשולחן שבת כנורמה בשבתות.